

Motpartens namn

Motpartens postnummer och ort

Uppföljning av RKL valet 2018

Dnr VN 2018/0033

Valet till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige genomfördes den 9 september 2018. Valdeltagandet var högt, 89,7 procent röstade i riksdagsvalet och 86,4 procent i valet till kommunfullmäktige. Det är en ökning med ca 1,5 procentenhet jämfört med föregående val.

Skillnaden i valdeltagande är däremot stor inom kommunen. I riksdagsvalet röstade 94 procent i Norra Nöbbelöv medan endast 66 procent röstade i valdistriktet N Fäladen, Rådhusrätten. Det är en skillnad på 28 procentenheter. Av Lunds 77 valdistrikt hade 5 valdistrikt ett valdeltagande som var lägre än 80 procent och 18 valdistrikt ett valdeltagande som var högre än 90 procent.

Av väljarna förtidsröstade 41 procent, i antal var det 32 887 personer. Det är en liten ökning från valet 2014 då 40 procent valde att förtidsrösta. Andelen som förtidsröstar kanske inte kommer att öka så mycket mer framöver, det återstår att se.

I Lund har mycket av arbetet kring valet genomförts av valnämnden. Inför valet 2018 fanns en önskan att det praktiska arbetet istället skulle utföras av tjänstepersoner. En valsamordnare anställdes i januari 2018 och ytterligare in i mars. Dessutom timanställdes en vaktmästare då den tidigare inte längre ville arbeta med att packa och packa upp valmaterial. Under augusti och september plockades ytterligare två personer in för att stödja valsamordnarna. Det var således en helt ny organisation som arbetade med valet.

Förtidsröstningen

Lokaler

Förtidsröstning anordnades i 15 lokaler, lika många som 2014. Av dessa var elva kommunala lokaler varav nio bibliotek. Regionen, universitetet och kyrkan stod varsin lokal och en lokal hyrdes av Stena Fastigheter.

Fyra lokaler var nya: kommunhuset Kristallen, Stadshallen, Torns församlingsgård samt Nöbbelöv torg. De ersatte Eden, Navet, Nöbbelövs bibliotek samt en barack vid Torngården. Det planerades för ytterligare en lokal i universitetsområdet men samarbetet med

LTH fungerade dåligt. En första kontakt togs i januari, i april fick vi klartecken för lokalen Brunnen och i juni drog de tillbaka den lokalen. Vår förhoppning är att samarbetet ska fungera bättre inför EP-valet i maj 2019.

Torns församlingsgård kan ses som kontroversiell, enligt vallagen *bör* inte lokaler med religiös anknytning användas. Alternativet var att ställa upp en barack, vilket 2014 kostade 120 000 kr (363 förtidsröstade i lokalen) eller inte erbjuda en lokal i området. Biblioteket i Stångby uppfyller inte tillgänglighetskraven som är *ska*-krav enligt vallagen. Förtidsröstningen skedde i ett familjerum där det fanns ett kors som plockades bort efter att en väljare påpekade detta. Korset borde naturligtvis ha tagits bort innan förtidsröstningen startade men efter att det plockats bort inkom inga synpunkter på lokalen, 318 personer förtidsröstade i lokalen. Det mottogs få röster de två första veckorna. Det kan vara värt att se över öppettiderna för den lokalen.

De flesta lokaler ökade antalet mottaga förtidsröster. Det som sticker ut är biblioteken i Klostergården och Linero som ökade mer än övriga bibliotek. Det beror antagligen på att områdena kring Sankt Lars och Råbylund har byggts ut. Till skillnad från övriga bibliotek så tappade Stadsbiblioteket ca 1 500 väljare som istället gick till Stadshallen och Kristallen. Stadsbiblioteket har dock långt fler väljare än övriga lokaler, 9 939 röstande så att de avlastades är positivt.

Bemanning

Det fanns ett stort intresse att arbeta med förtidsröstningen. De vakanser som uppstod under förtidsröstningsperioden kunde täckas genom att många röstmottagare var flexibla och kunde ta några extra pass.

Övrigt

Förtidsröstningen började kaotiskt då det kvällen innan började uppdragas att det saknades material i de utskickade valurnorna. Det var bl.a. skyltar, affischer, följesedlar, säkerhetspåsar och valsedlar. Allvarligast var att alla valsedlar inte var på plats. Valkansliet startare tidigt på morgonen med att köra ut de valsedlar som saknades till förtidsröstningslokalerna. Trots det fick en del lokaler vänta med att öppna tills allt var på plats. Några lokaler hann dessutom öppna utan fullständig uppsättning av valsedlar. Ett parti informerade pressen vilket ledde till medieuppmärksamhet, bland annat en artikel i Sydsvenska dagbladet. Samma parti polisanmälde dessutom händelsen.

Det visade sig att den nya vaktmästaren inte hade klarat sitt uppdrag och valkansliet hade brustit i att följa upp och kontrollera arbetet. Efter det byttes vaktmästaren ut och de två extraarbetarna tog över ansvaret för packning av material.

Ett annat problem var att PostNord hade kommit med nya rutiner som inte stämde med dem som vi hade gott igenom på utbildningen. Det skapade förvirring när ingen riktigt visste vad som gällde och PostNord gav olika besked. Dessutom hade de skickat alldeles för lite material, vi fick beställa fler säkerhetspåsar och följesedlar nästan dagligen.

Detta ledde till att valkansliet fick ägna mycket tid till att köra ut material till förtidsröstningslokalerna.

Ambulerande röstmottagning

Enligt vallagen ska kommunerna fr.om. valen 2018 erbjuda ambulerande röstmottagning. Det är röstmottagning för väljare som på grund av sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning inte kan ta sig till röstnings- eller vallokalen. Ambulerande röstmottagning ersätter kommunala bud och institutionsröstningen. Till skillnad från budröstning så får den ambulerande röstmottagaren hjälpa väljaren att göra i ordning sin röst vilket inte ett bud får.

Sex ambulerande röstmottagare arbetade i lag om två personer och enligt ett förbokat schema. Samtliga vårdinrättningar kontaktades i förväg medan väljare bokade sin tid via Medborgarcenter.

De ambulerande röstmottagarna kopplades till Kristallens förtidsröstningslokal där de började och slutade sina pass. Rösterna från den ambulerande röstmottagningen räknades tillsammans med Kristallens förtidsröster.

Under förtidsröstningen (22/8-9/9) besöktes 25 vårdinrättningar och trettital privatpersoner.

Valdagen

Lokaler

Lund ökade från 74 till 77 valdistrikt vid valet 2018. Det är svårt att hitta nya lämpliga kommunala lokaler. Enligt vallagen ska samtliga vallokaler vara tillgängliga.

I årets val användes för första gången en friskola, en träffpunkt för äldre samt en ny universitetslokal (Health Sciences Centre). Lokalerna fungerade bra däremot så var skyltningen till Health Sciences Centre otillräcklig i början av dagen.

Vid Fågelskolan som inhyste fem vallokaler arbetade en informant med uppdrag att hjälpa väljare att hitta rätt vallokal. Det var ett försök som vi upplever var lyckat.

Att ha fem vallokaler på Östratornskolan och fyra på Ladugårdsmarkensskola fungerade dåligt, där behövs alternativ.

Trots att vi satsade på fler skyltar än tidigare så upplevdes det på flera ställen att det inte fungerade tillfredställande.

Bemanning

Det fanns ett stort intresse att jobba som röstmottagare på valdagen, framförallt bland studenter och pensionärer. Uppskattningsvis var ca 30-40 procent av röstmottagarna helt nya. En följd av att många studenter jobbar är att de hinner flytta till nästa val. Det skulle vara bra om vi kunde rekrytera fler i medelåldern (30-60 år) som arbetar i flera val och får erfarenhet. Det var en hel del avhopp innan och under valdagen. De reserver som vi hade utbildat räckte inte till utan två valdistrikt på valdagen fick klara sig med sju röstmottagare.

Sex av de större valdistrikten fick två extra rösträknare som kom 20.00 och hjälpte till med rösträkningen. Det var uppskattat och kan utökas till fler valdistrikt nästa val till nästa val.

Övriga uppdrag som bemannades var vaktmästare, lördagsinspektion, söndagspatrull, växel, posthantering, röstmottagare valkväll samt onsdagsräkning.

Liksom tidigare år hade vi en lördagsinspektion som besökte vallokalerna dagen innan valdagen samt en söndagspatrull som besökte vallokalerna på valdagen. Vid lördagspatrullen uppstod vid några tillfällen lång väntan för vaktmästarna då deras schema inte stämde överens med inspektionens eller för att inspektionerna tog längre tid än förväntat.

Övrigt

Många röstmottagare upplevde att det var en stor arbetsbelastning med många väljare och många förtidsröster att granska. Det går i linje med ett högt valdeltagande. Det var få valdistrikt som hade räknat klart innan midnatt. Inför nästa RKL val behövs storleken på valdistrikten ses över igen.

Förslag:

- Det skulle vara mer effektivt om vaktmästaren och ordförande samt vice ordförande träffades på lördagen och gick igenom möbleringen i vallokalen. Då behöver inte ordförande eventuellt möblera om och kontrollera materialet på söndag morgon. Vaktmästare och ordförande kan gå igenom öppning och stängning samt hur materialet ska förvaras om röstmottagningen behöver avbrytas under valdagen.

- Valmaterialet bör skickas tidigare till våra förtidsröstningslokaler. Röstmottagare ska kunna gå igenom materialet i lugn och ro för att hinna rapportera eventuella brister samt möblera lokalen.
- Två patruller av ambulerande röstmottagare bör arbeta parallellt. En av patrullen kan besöka kommunens vårdinrättningar medan den andra fokuserar på hembesök hos privatpersoner.
- Vid nästa val kan det nog vara bra med informanter vid fler skolor som hyser flera vallokaler i olika byggnader.
- Östra tornskolan, antalet valdistrikt behöver minskas. Vi har fått kritik för att tillgängligheten inte var optimal. Klostergårdsskolan matsal ska ha ett valdistrikt istället för två som det är idag.
Ladugårdsmarkens skola bör också bytas ut till en annan närliggande skola på grund av brister i tillgänglighet.
Norrånga, valdistriktet ska få en vallokal på rätt sida om Dalbyvägen, Träffpunkt Linero.
- Skyltningen behöver förbättras, trots att vi var ambitiösa och gjorde många fler skyltar än tidigare, upplevde en del att det var svårt att hitta. Framför allt var det problematiskt i vallokaler som hade flyttat till en annan skola/del av skolan, t.ex. Nyvångskolan.
- Utbildningen bör ha mer genomgång av de praktiska momenten av röstmottagningen.
- Korta ner antal dagar vid förtidsröstningen i Stångby och istället försöka ha öppet kvällar och helger.

Bilaga 1. Enkätsvar

Bilaga 2. Valdeltagande